

AKRAN NEZAKETİ VE ÖĞRETMENİN ROLÜ

NEZAKET

Nezaket; başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, iyilik, şefkat, saygı, empati, yardımsever olma gibi bir çok özelliği kapsamaktadır.

AKRAN NEZAKETİ

“Akran Nezaketi” okullarda öğrencilerin birbirlerine saygılı ve incelikli davranmalarını ifade eder.

AKRAN ZORBALIĞI NEDİR?

Akran zorbalığı “Bir öğrencinin bir veya daha fazla öğrenci tarafından tekrar eden biçimde olumsuz davranışlara (fiziksel, sözel ve/veya psikolojik) maruz kalması” olarak tanımlanmaktadır.

Zorbalığı diğer saldırganlık türlerinden ayırt eden özellikler; gücün kasıtlı ve kötü kullanımı, zorbalığın tekrarlılığı ve zorbalığa katılan taraflar arası fiziksel ya da psikolojik güç dengesizliğinin bulunması olduğu belirtilmektedir.

DOĞRUDAN ZORBALIK

Fiziksel ve sözel zorbalık

- Direkt ve açık olarak karşıdaki kişi üzerindeki güç, statü ve hakimiyet gösterme isteğidir.
- Kişiyi yönelik açık saldırı içerir.
- Zorbalığa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilir.

DOLAYLI ZORBALIK

İlişkisel ve siber zorbalık

- Amaç kişinin içinde bulunduğu sosyal ilişkileri etkilemektir.
- Kişiyi karşı dolaylı olarak saldırı içerir.
- Üçüncü kişiler yoluyla yapılabilir. Zorbalığa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilmeyebilir.

Çocuklar Neden Zorbalık Davranışları Sergiler?

- Ailesel nedenler
- Sosyal becerilerde ve iletişim becerilerinde yetersizlik
- Öfke, üzüntü gibi güçlü duygularla baş edememe
- Dürtüsellik
- Okula ilişkin nedenler

AKRAN ZORBALIĞINA İLİŞKİN BİLİNMESİ GEREKEN GERÇEKLER

- Akran zorbalığı her okulda ve her kademede görülebilir.
- Akran zorbalığı okulun her alanında gerçekleşmektedir (örn. sınıf, koridor, kantin, okul bahçesi, spor salonu, servis).
- Hiçbir öğrenci zorbalığı hak etmez.
- Akran zorbalığı çocukluğun doğal bir parçası değildir.
- Yalnızca erkek öğrenciler zorbalık yapmaz, kız öğrenciler de zorbaca davranışlar yapmaktadır.
- Zorbalık sadece farklılıkları veya özel gereksinimi olan öğrencilere uygulanmamaktadır; çoğu öğrenci zorbalığa maruz kalma açısından risk altındadır.

Zorbalık Davranışına Maruz Kalan Çocuklar

- Benlik saygısını yitirirler ve bunu geri kazanmaları yıllarca sürebilir.
- Kendine ve diğer insanlara olan güvenini yitirebilir.
- Arkadaşlarından soyutlanabilir ve yalnız kalabilir.
- Depresyona girebilirler.
- Devamsızlığı artabilir ya da okulu terk edebilir.
- Hıncını başka çocuklardan çıkarabilir.

Zorbalık Davranışı Gösteren Çocuklar

- Yardım edilmezse ileriki yıllarda da başkalarının üzerindeki güçlerini kötüye kullanmaya devam eder ve başkaları için bir tehdit oluşturabilirler.
- Soyutlanabilir ve yalnız kalabilirler.
- Başkalarıyla iş birliğinin yarattığı mutluluk, manevi tatmin gibi olumlu duygulardan yoksun kalabilirler.

Zorbalık Davranışlarına Şahit Olan Çocuklar

- Kendilerini güvende hissetmeyebilirler.
- Kendilerini savunmak için sürekli tetikte bekleyebilirler.
- Etraflarında olup biten şiddet davranışlarından dolayı mutsuzluk, üzüntü, korku, umutsuzluk gibi olumsuz duygulara sahip olabilirler.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

Öğrencilerinizin nezaket konusunda farkındalık kazanmalarını sağlayın.

Okulunuzda öğrencilere yönelik yürütülen farkındalık çalışmalarını takip edin, öğrencilerin bu tür çalışmalara aktif katılımlarını sağlayın. Kendi derslerinizde de bu konuya zaman ayırın, fikirlerinizi paylaşarak öğrencilerinize rehberlik edin.

Öğrencilerinizle sağlıklı bir iletişim kurun.

Öğrencilerinize sevgi ve ilginizi gösterin, onları etkin bir şekilde dinleyin. Öğrencilerinizin sizinle birebir görüşme taleplerini reddetmeyin. Sağlıklı bir iletişim, öğrencilerinizin zorlandıkları durumlar karşısında sizden yardım istemesini sağlayacaktır.

Öğrencilerinizi gözlemleyin.

Okulun farklı alanlarında öğrencilerinizin davranışlarına ve arkadaşlık ilişkilerine dair gözlem yapın. Öğrencilerinizdeki bazı değişikliklerin zorbalığa işaret edebileceğini unutmayın. Açıklanamayan yaralanmalar, eşyalarının zarar görmesi, fiziksel belirtiler (baş ağrısı, mide bulantısı), düşük akademik başarı, okula olan ilgide azalma, benlik saygısında düşüş gibi belirtiler dikkatle takip edilmelidir.

Öğrencilerinizin sosyal ve duygusal gelişimlerini önemseyin.

Öğrencilerinizin iş birliği, yardımlaşma, paylaşma, arkadaşlık kurma ve empati gibi sosyal ve duygusal beceriler geliştirmesine katkı sağlayın. Derslerinizde öğrencilerinizin bu becerileri uygulayabilecekleri ve geliştirebilecekleri fırsatlar (grup ödevleri, sosyal projeler, sınıf içi tartışma, drama) yaratın

Sınıf kuralları belirleyin.

Zorbalık davranışlarını önlemek için öğrencilerinizle birlikte onların yaşına uygun kuralları belirleyin. Kuralları olumlu sözcüklerle ifade edin ve öğrencilerinize öğretin. Kurallara uymadıkları takdirde nasıl bir yaptırımla karşılaşacaklarını net bir şekilde belirtin ve kuralların uygulanmasında tutarlı davranın.

Demokratik bir sınıf ortamı yaratın.

Öğrencilerinizin kendilerini rahat ifade edebildikleri, birbirlerine saygılı davrandığı ve farklılıkları kabul ettiği bir sınıf ortamı yaratın. Bu konuda sizin iyi bir rol model olmanız daha etkili olacaktır.

Öğrencilerinizin zorbalık davranışlarına onay vermediğinizi belirtin.

Öğrencilerinize zorbalığın hiçbir gerekçesi olamayacağını ve sizin de bu davranışları onaylamadığınızı net ifadelerle aktarın.

Zorbalık konusunda iş birliğine açık olun

Zorbalık olayları gözlemlediğinizde okul yönetimi, rehber öğretmen/psikolojik danışman ve meslektaşlarınızla durumu paylaşın, birlikte hareket edin.

Öğrencilerinizin aileleri ile yakın ilişki içinde olun.

Öğrencilerinizin aileleriyle sağlıklı ilişkiler kurmaya ve onları tanımaya çalışın. Veli toplantısı ve aile katılımı yoluyla onlara çocuklarının okul yaşantısı ve gelişimi konusunda destek sağlayın. Zorbalık yapan veya zorbalığa maruz kalan öğrencilerinizin ailesini bilgilendirin ve sizinle iş birliği kurmalarını sağlayın.

Öğrencilerinizi ve ailelerini uzman desteği alma konusunda cesaretlendirin.

Gerekli olması hâlinde, öğrencilerinize zorbalığın sonuçları ile baş edebilmeleri, sosyal ve duygusal beceriler kazanmaları veya zorbalık davranışlarını değiştirmeleri konusunda uzman yardımı almaları için yol gösterin ve onları destekleyin.

BAĞCILAR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Kemalpaşa Mahallesi Hacı Bektaş Veli Cad. No:1
Bağcılar/İstanbul

(0212) 432 78 15

bagcilarram

www.bagcilarram.meb.k12.tr